

SISEMINISTEERIUM

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Meie: 13.02.2024 nr 11-1/5-1

Majanduspoliitika alustest

Lugupeetud majandus- ja infotehnoloogiaminister Tiit Riisalo

Olete hiljuti koostanud ja avalikustanud Eesti majanduspoliitika põhimõtted. Tutvunud teie mõtetega vastavas dokumendis, edastame teile kolm suuremat ja põhimõttelisemat tähelepanekut, millega dokumendiga edasi töötamisel arvestada palume.

Dokumendi 3. peatükis „3. Tööjõu- ja hariduspoliitika toetab ettevõtlust“ on ühe ettepanekuna toodud esile järgnevat:

„Sisserände kvoot ja välistöötajate kaasamine vastab tööjõuturu vajadustele ning arvestab avaliku korra ja riigi julgeoleku tagamise vajadusega. Piirangute leevendamine kvalifitseeritud tööjõule usaldusväärse tööandja erisuse, palganõude erisuse, erialapõhiste erisuste, regionaalse erisuse ja / või investori erisuse alusel.“

Peame esmalt esile tooma, et me ei toeta sisserände kvoodi suurendamist. Pelgalt kvoodi muutmine ei muuda Eesti tööjõuturgu avatumaks, samuti ei kaitse see Eesti töötajate huve ning võib panna hoopis lisarive sisejulgeolekule. Kvoodi muutmise asemel on vaja paindlikust erandite puhul, et arvestada eri sektorite tööjõuvajadusega ja samas seista ka Eesti töövõtjate huvide eest. See peab olema läbikaalutud ning ei saa otsustamiseks olla ainult riigi poolt.

Meie hinnangul ei ole tänane süsteem töötajate, tööandjate ega riigi seisukohast jätkusuutlik ega arvesta muudatustega majanduses ega tööturul. Selleks, et võimalikud erandid kvoodist oleksid läbi kaalutud on vajalik sisserände piirarvu erandit leppida kokku kolmepoolselt. Vajalikud erandid peavad omavahel läbi arutama tööandjate ja töötajate esindajad ning tegema seda koostöös riigiga, eelkõige Siseministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga.

Võimalikud erandid peavad olema põhjendatud ja ka kõikidele osapooltele ühtemoodi arusaadavad. Loomulikult on oluline selle kõige juures kaitsta Eesti tööturgu ja Eesti töötajaid ning selle mõju ei või olla Eestisse odava tööjõu sissetoomine. Erandid peavad olema valitud targalt, andma meie ettevõtjatele ja majandusele lisandväärtust ning tagama, et siia tuleb tööjõud, kes ka Eesti ühiskonnas hakkama saaks.

Dokumendi Eesti majanduspoliitika põhimõtted 8. peatükk käsitleb valdkonda ressursid ja taristu. Ühe eesmärgina on toodud järgnev:

„Suurem taastuenergiatootmise ambitsioon. Konkurentsivõimelise hinnaga taastuenergia tootmine aastaks 2030 mahus vähemalt 120% tänasest tarbimisest.“

Leiame, et seatud sihttase taastuenergia suurendamise osas ei ole piisavalt ambitsioonikas ning ei arvesta majandusarengu suundadega. Teatavasti on tulevikku suunatud ja energiat väärindavad ettevõtlussuunad ka energiamahukad. Seejuures on üha enam eksportivate tööstuste Eestisse meelitamise eelduseks taastuenergiale ligipääs. Täna moodustab Eestis tarbitavast elektrist taastuvelekter vaid vähem kui 40 protsenti, kuid tarbimise kasvuga peame oluliselt suurendama ka taastuvelektri tootmise ambitsioone – meie hinnangul tuleb tänast taastuenergia mahtu vähemalt viiekordistada.

Kättesaadava hinnaga roheline energia olemasolu on tähtis eeldus Eestis tegutsevatele ettevõtetele ekspordivõimekuse kasvatamiseks kui ka võimalikele välisinvestoritele. Piisavas mahus puhta energia kättesaadavuse tagamisega on võimalik Eesti majandusse tuua miljardite eurode väärtuses investeeringuid ja luua ca 3000 hästitasustatud uut töökohta energiaintensiivses tööstuses.

Täiendavalt annab taastuvatest kohapealsetest allikatest toodetud energia ka olulise panuse energiajulgeoleku tagamisse – mida vähem oleme sõltuvuses välismaalt siia toovast toormest, seda kindlamini peame vastu võimalikele (ka pahatahtlikele) välistele mõjutajatele.

Dokumendi Eestimajanduspoliitika alused 9. peatükk käsitleb meetmeid, kuidas olla vastutustundlik ettevõtja. Sellega seoses teeme ettepaneku täiendada tegevusi veel ühe kõigi töötajate investeerimist soosiva punktiga:

„Inimestele luua võimalus oma tööandja abiga tulevikuks raha koguda ja investeerida“

Valdav osa inimesi Eestis ei tegele järjepidevalt raha kogumise ja selle investeerimisega tulevikuks. Kuigi viimasel ajal on see osakaal mõnevõrra tõusnud, pole see siiski kindlasti piisav, et tagada rahaline turvatunne ja head rahaharjumused enamusele elanikkonnast. Tööandja kaudu ühise kogumis- ja investeerimisvõimaluse loomine võimaldaks inimestel rahaliselt paremini hakkama saada ning tööandjatel oma töötajaid motiveerida ja hoida.

Meie hinnangul on põhiprobleem, miks inimesed nii vähe investeerivad, et riik ei soosi ega motiveeri kesk-pikaajalist investeerimist piisavalt. Riigi poolt on küll astutud maksuõiguslikke samme, kuid meie hinnangul aitavad need sammud siiski eelkõige teadlikumat, aktiivsemat ja jõukamat osa ühiskonnast. Inimesed, kes kasutavad näiteks III samba ning investeerimiskonto maksueeliseid on pigem see osa ühiskonnast, kes nü-ehk-naa tegeleks investeerimisega ja teeb seda maksuteadlikuna lihtsalt natukene parematel tingimustel.

Passiivsemat, vähemteadlikumat ja keskmise/madalama sissetulekuga osa ühiskonnast on vaja investeerimisotsusele kallutada ja neid võimalusi tutvustada aktiivemalt ühiskonnasiseselt, teiste osaliste poolt, ehk mitte jätma neid omapäi. Kõige mõistlikum on selleks motiveerida tööandjaid, et tööandjatel tekiks motivatsioon tuua töötajaid pikaajalise investeerimise juurde. Üheks selliseks võimaluseks oleks vabastada tööandjate poolt töötajate heaks tehtud kesk-/pikaajalised investeeringud sotsiaalmaksust. Loomulikult peame siin ühiselt kokku leppima nii võimaliku piirmäära kui ka täpsemad tingimused. Samas peaks olema ka arusaadav, et tegemist ei ole töötaja kohustusliku osalemisega, vaid see peabki lõpuks jääma ka töötaja otsuseks, kas vastavalt sellist võimalust kasutada soovib.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister

Kristen Kanarik 6125237
kristen.kanarik@siseministeerium.ee